

YAPAY ZEKÂ ÜRÜNLERİ ÜZERİNDE FİKRİ HAKLAR

Av. Hatice HOCAOĞLU

ÖZET

Yapay zekâ kullanılarak ortaya çıkarılan fikri ürünler iki kategoriye ayrılır: bilgisayar tarafından desteklenmiş ürün ve bilgisayar tarafından üretilmiş ürün. Yapay zekânın evrimi sonucunda artık yapay zekâ tarafından insan katkısı olmadan üretilen ürünler söz konusu olmaktadır. Fikri ve sınai mülkiyet hukuku bakımından bu tartışmaların odağı, üretimine insan katkısı olmayan, saf olarak yapay zekâ tarafından ortaya konulan ürünler üzerindeki fikri mülkiyet haklarına ilişkindir. Çalışmamızda öncelikle yapay zekâ ve fikri haklara ilişkin temel kavramlar ortaya konulacak, ardından yapay zekâ tarafından üretilen ürünler hakkındaki hukuki tartışmalar ile bu ürünler üzerindeki fikri haklar konusunda ulusal ve karşılaştırmalı hukuktaki hükümlere yer verilecek ve son olarak konuya ilişkin doktrinde yer alan görüş ve tavsiyelerimize yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: *Fikri ve sınai mülkiyet hukuku, yapay zekâ, müelliflik, buluş sahibi, telif hakkı, patent*

ABSTRACT

Intellectual property created using artificial intelligence can be classified in two different categories: computer-aided and computer-generated. As a result of the evolution of artificial intelligence, there are now inventions and works produced by artificial intelligence without any human contribution. In terms of intellectual and industrial property law, the focus of the discussions in this study is on the intellectual property rights on products that are purely produced by artificial intelligence without any human contribution. In our study, firstly, the basic concepts of artificial intelligence and intellectual rights will be introduced. Then, legal discussions on inventions and works produced by artificial intelligence and provisions in national and comparative law on intellectual rights on these products will be summarized. Finally, the opinions in the doctrine on the subject and our recommendations will be presented.

Keywords: *Intellectual property, artificial intelligence, authorship, inventor, copyright, patent*

I. GİRİŞ

İnsanın kendi eliyle kendisinden daha zeki, kendini yok edebilecek veya en azından gereksiz kılabilecek, bağımsız düşünme yeteneğine sahip bir teknoloji ürünü yaratması uzun yıllardır küresel bir korkulu rüya olarak bilim kurgu filmlerine konu olmaktadır. Korkutucu yapay zekâ temasına sahip dünya çapında belki de en meşhur olan eser “Terminatör” filminin çekildiği 1984 yılında yapay zekâyâ atfedilen özellikler bir fanteziden ibaretti. Ancak günümüzde yapay zekânın gelişimi, kapasitesi ve başarısı kanıtlanmış vaziyettedir.

Yapay zekâ kanaatimizce insan tarafından geliştirilen en önemli teknolojik üründür. Bu noktada yaratıcısı tarafından adeta bir çocuk gibi, kendi deneyimleri ile öğrenme, gelişme ve değişme yeteneği ile donatılan bilgisayar programları, her gün yaratıcılarının hayal bile edemeyeceği beklenmedik gelişmeler kaydetmektedirler. Örneğin, 2017 yılında Google tarafından geliştirilen bir çeviri yapay zekâsı olan “Google Neural Machine Translation” farklı dillerdeki cümleleri çevirmek için bir ara dil (“*interlingua*”) geliştirmiştir.¹ Aynı yıl Facebook tarafından geliştirilen iki yapay zekâ kendilerine verilen pazarlık görevini yerine getirirken sadece kendileri için anlaşılabilir olan kendilerine has bir dil geliştirmişlerdir.²

Yapay zekâlara uygulanacak hukuk kuralları ve yapay zekâ etiği uzun yıllardan beri tartışılan bir mevzudur. Ancak yapay zekânın gelişimi ve laboratuvarlardan çıkarak giderek daha yaygın bir şekilde gündelik hayatımıza girmesi ile konu hakkındaki tartışmalar bilim kurgu ve varsayımın ötesine geçerek daha gerçekçi ve kapsamlı olarak tartışılmaktadır. Gelineen noktada yapay zekânın potansiyel risklerine ilişkin karamsar tartışmaların yanı sıra,³ başta sağlık ve savunma sektörü olmak üzere insan yaşam kalitesi ve ekonomi üzerindeki potansiyel faydaları da öngörülmekte ve devletler tarafından uzun vadeli strateji ve politikalara dâhil edilmektedir.⁴ Bu noktada önemli bir tartışma konusu da yapay zekâlar tarafından ortaya

---

¹ Bkz. Melvin Johnson, Mike Schuster, Quoc V. Le ve diğerleri, “Google’s Multilingual Neural Machine Translation System: Enabling Zero-Shot Translation”, açık erişim:

<https://www.mitpressjournals.org/doi/pdf/10.1162/tacl_a_00065> (erişim tarihi 21/11/2020).

² Bkz. Andrew Griffin, “Facebook’s Artificial Intelligence Robots Shut Down After They Start Talking To Each Other In Their Own Language”, açık erişim: <<https://www.independent.co.uk/life-style/facebook-artificial-intelligence-ai-chatbot-new-language-research-openai-google-a7869706.html>> (erişim tarihi 21/11/2020).

³ Örneğin “süper zekâ” yapay zekâların kontrol edilemeyeceği yönünde bkz. Manuel Alfonseca, Manuel Cebrian, Antonio Fernandez Anta ve diğerleri, “Superintelligence Cannot be Contained: Lessons from Computability Theory”, **Journal of Artificial Intelligence Research**, Sayı 70 (2021), ss.65-76, açık erişim: <<https://www.jair.org/index.php/jair/article/view/12202/26642>> (erişim tarihi: 26/01/2021).

⁴ Bu konuda örneğin bkz. Avrupa Birliği Parlamentosu, Yapay Zeka Teknolojilerinin Gelişimi için Fikri Mülkiyet Hakları Raporu (Brüksel, 20/10/2020), İngilizce orijinal metin için bkz. “European Parliament resolution of 20 October 2020 on intellectual property rights for the development of artificial intelligence technologies” (2020/2015(INI)), açık erişim: <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0277_EN.pdf>

konulan ürünler üzerindeki fikri haklardır. Zira resim çizen robotlar, müzik yapan ve patentlenebilir buluş ortaya koyan yapay zekâlar artık gündelik gerçekliğimizin içerisinde. Dolayısıyla yapay zekâlar tarafından ortaya konulan bu ürünlerin hukuki boyutunun irdelenmesi ve konu hakkında karşılaştırılmalı hukuktaki durumun ortaya konulması son derece önemlidir.

Çalışmamızda öncelikle yapay zekâ ve fikri haklara ilişkin temel kavramlar ortaya konulacak, ardından yapay zekâ tarafından üretilen ürünler hakkındaki hukuki tartışmalar ile bu ürünler üzerindeki fikri haklar konusunda ulusal ve karşılaştırmalı hukuktaki hükümlere yer verilecek ve son olarak konuya ilişkin doktrinde yer alan görüş ve tavsiyelere yer verilecektir.

II. TEMEL KAVRAMLAR

Çalışmanın başlangıç noktasında, sıklıkla birbiri ile karıştırılan bazı kavramlar arasındaki farklılıkların ortaya konulması ve çalışmanın devamında kullanılacak bir takım kavramların açıklanması, çalışmanın daha iyi anlaşılabilmesi için faydalı olacaktır.

A. Yapay Zekâ Nedir?

İlk olarak yapay zekâ kavramının tanımına yer vermek gerekmektedir. Başta hukukçular olmak üzere çoğu kişi tarafından yapay zekâ kavramı yanlış bağlamda kullanılmaktadır. Bunun başlıca nedeni yapay zekâ kavramının bilişim sektöründe sürekli olarak gelişmekte ve değişmekte olması ve kavramın aynı zamanda felsefi olarak da tartışmaya açık olmasıdır.

Bilişim bilimleri geliştikçe yapay zekâ kavramının kendisi de gelişmeye tabi olmuştur. Örneğin bu makalenin elektronik posta ile gönderimi sırasında, posta metnine “ektedir” ibaresi konulduğunu ve fakat belge postaya eklenmediğini düşünelim. Yazar “gönder” butonuna tıkladığında, kullanılan elektronik posta programı talimatı uygulamadan önce yazara uyarı verecek ve belgesini eklemeyi unuttuğunu hatırlatacaktır. Bundan 20 yıl önce bu özellik bir yapay zekâ örneği olarak kullanılabilirdi, ancak günümüzde olağan bir bilgisayar programı özelliği olarak değerlendirilecektir. Görüldüğü üzere teknoloji geliştikçe, yapay zekâ

(erişim tarihi: 26/01/2021). Aynı yönde bkz. Birleşik Krallık Yapay Zeka Konseyi “Yapay Zeka Yol Haritası” belgesi için bkz. UK AI Council, “AI Roadmap”, açık erişim: <https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/949539/AI_Council_AI_Roadmap.pdf> (erişim tarihi: 26/01/2021).

örneklerinden beklentimiz de gelişmekte ve değişmektedir.⁵ Dolayısıyla hukukçuların aşına olduğu “tanımını yapamam ama görünce tanıyorum” betimlemesi yapay zekâ için kullanılabilir bir kıstas değildir.⁶

Yapay zekâ kavramı, aslen insan zekâ ve öğrenmesini taklit etmeye çalışır.⁷ Yapay zekâ (*artificial intelligence*), günlük kullanımda genelde alt kümelerinden oluşan makine öğrenmesi (*machine learning*) ve derin öğrenme (*deep learning*) ile karıştırılmaktadır.⁸ Ancak yapay zekâ kavramı bu alt kategorileri de içeren ve fakat bu kategorilerin üstünde bir kavramdır. İnsanlar tarafından yaratılan bir programlamanın, sadece insan zekâsına özgü olduğunu düşündüğümüz⁹ öğrenme, mantık yürütme, adapte olma, problem çözme, algılama ve iletişim kurma gibi bilişsel özellikleri bir arada bulundurması durumunda “yapay zekâ” olduğu söylenebilecektir.¹⁰ Bu bakımdan yapay zekâ tanımı ile genel olarak zekâ tanımının sıklıkla çakıştığı ve zekâ hakkında beşeri bilimler tarafından geliştirilen tanımlar ile yapay zekâ hakkında fen bilimleri tarafından geliştirilen tanımların son derece benzer olduğu görülecektir.¹¹

Bu noktada yapay zekânın ne kadar “insansı” olduğunun test edilmesi hakkında “Turing Testi”ne değinmekte fayda vardır. Ünlü İngiliz matematikçi Alan Mathison Turing tarafından 1950 yılında ortaya konulan ve bilgisayarların zekâsını ölçmek için kullanılması önerilen “İmitasyon Oyunu” olarak da bilinen Turing Testi,¹² günümüzde halen geçerliliğini koruyan bir

---

⁵ Pamala McCorduck, **Machines Who Think: A Personal Inquiry Into The History and Prospects of Artificial Intelligence**, Massachusetts, A.K. Peters Ltd., 2004, 2. Baskı, sf. 204.

⁶ Amerika Birleşik Devletleri (“ABD”) Yüksek Mahkemesi Jacobellis v. Ohio kararında Yargıç Potter Stewart tarafından devlet tarafından sansürlenebilir pornografi tanımı hakkında kullanılan meşhur alıntıdır. Bkz. Jacobellis v. Ohio, 378 U.S. 184, 197 (1964) (Stewart, J., concurring).

⁷ Yapay zekâyı insanların zeki davranışlarını taklit eden (simülasyon) programlama olarak tanımlayan kaynaklar mevcuttur. Bu yönde bkz. Jake Frankenfield, “Artificial Intelligence”, açık kaynak: <<https://www.investopedia.com/terms/a/artificial-intelligence-ai.asp>> (erişim tarihi: 22/11/2020). Aynı yönde sözlük tanımları için bkz. Merriam-Webster İngilizce Sözlüğü: <<https://www.merriam-webster.com/dictionary/artificial%20intelligence>>; Oxford İngilizce Sözlüğü: <<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/artificial-intelligence?q=artificial+intelligence>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

⁸ Bir programlamanın öğrenme yöntemlerine ilişkin olan makine öğrenmesi ve makine öğrenmesinin bir alt dalı olan derin öğrenme konularına giriş için bkz. Halil İbrahim Şafak, “Makine Öğrenmesi Nedir?”, açık erişim: <<https://medium.com/t%C3%BCrkiye/makine-%C3%B6%C4%9Frenmesi-nedir-20dee450b56e>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

⁹ Gerçekten, “zeka” kavramının Türk Dil Kurumu sözlük tanımı şu şekildedir: “İnsanın düşünme, akıl yürütme, objektif gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamı, anlayış, dirayet, zeyreklik, feraset”, bkz. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük <<https://sozluk.gov.tr/>> (erişim tarihi 22/11/2020).

¹⁰ Yapay zeka tanımı hakkında bkz. B.J. Copeland, “Artificial Intelligence”, açık erişim: <<https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

¹¹ Shane Legg, Marcus Hutter, “A Collection of Definitions of Intelligence”, IDSIA Technical Report, IDSIA-07-07, 2007, açık erişim: <http://www.idsia.ch/idsia_en/research/publications/tech-reps.html> (erişim tarihi: 22/11/2020).

¹² Turing Testi hakkında detaylı bilgi için bkz. Graham Oppy, David Dowe, “The Turing Test”, The Stanford Encyclopedia of Philosophy, Edward N. Zalta (ed.), Sayı: Kış/2020, açık erişim: <<https://plato.stanford.edu/archives/win2020/entries/turing-test/>> (erişim tarihi 22/11/2020).

test yöntemidir. Turing tarafından makinelerin ne kadar zeki olduğunu ölçmek için ortaya atılan imitasyon oyunu yöntemi, esasen ünlü Fransız filozof Rene Descartes'in 1637'de yayınlanan Metot Üzerine Konuşma kitabında makine zekâsı hakkında ortaya konulan kıstaslara uygun olarak kurgulanmış bir testtir.¹³ Bu teste göre bir insan sorgulayıcı, sadece klavye ve ekran kullanarak bir insan ve bir bilgisayarı sorgulayarak, hangi öznenin insan ve hangi öznenin bilgisayar olduğunu anlamaya çalışacaktır.¹⁴ Testin ne zaman geçilmiş sayılacağı ve günümüzde mevcut bir yapay zekânın objektif bir Turing Testini geçmiş sayılıp sayılmayacağı tartışma konusudur, ancak kısıtlı uygulama alanlarında bazı yapay zekâların testi kısmen geçtiğini söylemek mümkündür. Bu noktada Google tarafından geliştirilen bir yapay zekânın 2018 yılında binlerce seyircinin gözleri önünde telefon üzerinden bir kuaförü arayarak rezervasyon yaptırması kısıtlı ama dikkat çekici bir örnek olarak karşımıza çıkmıştır.¹⁵

B. Fikri Haklar Nedir?

“Fikri haklar” kavramı, günlük kullanımda İngilizcede “*intellectual property*” veya kısaca “IP” olarak adlandırılan fikri ve sınai hakların bütününe ifade etmek için kullanılır. Buna karşılık hukukumuzda fikri ve sınai hakları düzenleyen üç ana mevzuat bulunmaktadır. Bunlar 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu¹⁶ (bundan sonra kısaca “FSEK”), 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu¹⁷ (bundan sonra kısaca “SMK”) ile 5147 sayılı Entegre Devre Topoğrafyalarının Korunması Hakkında Kanun’dur¹⁸ (bundan sonra kısaca “EDT Kanunu”).

FSEK, “eser” olarak nitelendirdiğimiz “*sahibinin hususiyetini taşıyan ve ilim ve edebiyat, musiki, güzel sanatlar veya sinema eserleri olarak sayılan her nevi fikir ve sanat mahsullerini*”¹⁹ ve bunlara ilişkin manevi ve mali hakları düzenlemektedir. SMK ise marka, coğrafi işaret, tasarım, patent, faydalı model ile geleneksel ürün adları olarak sayılabilecek sınai mülkiyet haklarını düzenlemektedir. Bu iki mevzuata kıyasla daha az bilinen EDT Kanunu ise

¹³ Graham Oppy, David Dowe, a.g.m.

¹⁴ Graham Oppy, David Dowe, a.g.m.

¹⁵ Artem Opperman, “Did Google Duplex beat the Turing Test? Yes and No.”, açık erişim: <<https://towardsdatascience.com/did-google-duplex-beat-the-turing-test-yes-and-no-a2b87d1c9f58>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

¹⁶ 5846 sayılı ve 05/12/1951 tarihli Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (13/12/1951 tarih ve 7981 sayılı Resmi Gazete)

¹⁷ 6769 sayılı ve 22/12/2016 tarihli Sınai Mülkiyet Kanunu (10/01/2017 tarih ve 29944 sayılı Resmi Gazete). 10/01/2017 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe giren SMK öncesinde sınai mülkiyetleri düzenleyen mevzuatımız 551, 554, 555 ve 556 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameden oluşmaktaydı. SMK’nın yürürlüğe ilişkin 192. madde hükmü uyarınca SMK’nın bazı maddelerinin halen yürürlüğe girmediyini ve dolayısıyla mülga Kanun Hükmünde Kararnamelerin halen uygulama alanı bulduğunu belirtmekte fayda vardır.

¹⁸ 5147 sayılı ve 22/04/2004 tarihli Entegre Devre Topoğrafyalarının Korunması Hakkında Kanun (30/04/2004 tarih ve 25448 sayılı Resmi Gazete)

¹⁹ Eser tanımı için bkz. FSEK m. 1/B/a hükmü.

bilişim sektörüne özel bir ürünün korunmasını düzenlemektedir. EDT Kanunu tarafından koruma altına alınan değer, “elektronik bir işlevi veya bunun gibi diğer işlevleri yerine getirmek üzere tasarlanmış, en az bir aktif elemanı olan ve ara bağlantılarından bir kısmının ya da tümünün bir parça malzeme içerisinde ve/veya üzerinde bir araya getirilmiş ara veya son formdaki bir ürün” olarak tanımlanan entegre devreleri “oluşturan tabakaların üç boyutlu dizilimini gösteren, üretim amacıyla hazırlanmış ve herhangi bir formatta sabitlenmiş görüntüler dizisi olup, her görüntü entegre devrenin üretiminin herhangi bir aşamasındaki yüzeyinin tamamının veya bir kısmının görünümü”, yani kısaca “entegre devre topoğrafyası”dır.²⁰

Çalışmanın devamında bu üç temel mevzuatta düzenlenen ve koruma altına alınan değerlere bir bütün olarak “fikri ürün” ve bu ürünler üzerindeki hukuki haklara “fikri ve sınai mülkiyet” veya “fikri haklar” olarak değinilecektir. Ancak belirtmekte fayda var ki yapay zekâ tarafından üretilen ürünler hususunda en önemli ve tartışma odağını fikri ürün niteliğindeki eser ve patentler oluşturmaktadır. Coğrafi işaret ve geleneksel ürün adları nitelikleri itibarıyla bu çalışma konusu tartışmaların dışında kalmaktadır. Buna karşılık Marka Hukuku açısından yapay zekâ bu çalışma konusu olan hukuki sorunları gündeme getirmemektedir.²¹ Faydalı model ile tasarımlar ise hukuki tartışmalar açısından patentten farklı tartışma noktaları gündeme getirmemektedir. Dolayısıyla yazımızda yapay zekâ tarafından üretilen eser ve buluşlar üzerinde durulacaktır.

III. YAPAY ZEKÂ TARAFINDAN ÜRETİLEN FİKRİ ÜRÜNLERE İLİŞKİN HUKUKİ TARTIŞMALAR

Yapay zekâ kullanılarak ortaya çıkarılan fikri ürünler iki kategoride karşımıza çıkmaktadır: bilgisayar tarafından desteklenmiş ürün (*computer assisted*) ve bilgisayar tarafından üretilmiş (*computer generated*) ürün. Bir diğer deyimle, yapay zekâ kullanılarak üretilen ürünler ve yapay zekâ tarafından üretilen ürünler söz konusudur.

²⁰ “Entegre devre” ve “entegre devre topoğrafyası” tanımı için sırasıyla bkz. EDT Kanunu m. 2/a ve b.

²¹ Yapay zekânın tek başına marka niteliğinde olacak bir ürün ortaya çıkarması gündemde olmasa da, yapay zekâ arama motorlarının Marka ve Marka Hukuku üzerindeki mevcut ve potansiyel etkisi bakımından son derece ilginç bir çalışma için bkz. Michael Grynberg, “AI and the “Death of Trademark””, **Kentucky Law Journal**, Cilt 108, Sayı 199, 2020, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3626674>> (erişim tarihi 22/11/2020). Aynı yönde bkz. Lee Curtis, Rachel Platts, “Trademark Law Playing Catch-up with Artificial Intelligence?”, WIPO Magazine (Temmuz, 2020), açık erişim: <https://www.wipo.int/wipo_magazine_digital/en/2020/article_0001.html> (erişim tarihi 26/11/2020).

Bilgisayar tarafından desteklenmiş ürün dediğimizde aslında yapay zekânın bir araç olarak kullanıldığı ve insan tarafından ortaya konulan ürünlerden bahsediyoruz. Bu tarz fikri ürünler üzerindeki fikri haklar üzerinde bir tartışma bulunmamaktadır. Zira bu ürünler bir insan tarafından üretilmiştir. Dolayısıyla bu ürünler bakımından kullanılan yapay zekâ, bir fotoğrafçının kullandığı fotoğraf makinesi gibidir ve herhangi bir teorik veya hukuki tartışmaya sebep olmamaktadır.

Dünya çapında fikri ve sınai mülkiyet hukukuna ilişkin düzenlemelere bakıldığında, mevzuatın yazım tarihinde bilgisayar ve yapay zekânın aslında bir araç olmaktan öteye gidemeyeceğinin düşünüldüğü görülecektir. Buna karşılık yapay zekânın evrimi sonucunda artık yapay zekâ tarafından, insan katkısı olmadan üretilen ürünler söz konusu olmaktadır. İşte yapay zekâ tarafından üretilen bu ürünler beraberinde pek çok hukuki ve teorik tartışmalar getirmektedir.

Fikri ve sınai mülkiyet hukuku bakımından tartışma konusu olan husus, üretimine insan katkısı olmayan, saf olarak yapay zekâ tarafından ortaya konulan (*computer-generated*) ürünler üzerindeki fikri haklara ilişkindir. Klasik fikri ve sınai hukuk kavramları, yaratıcılık ve yenilikçiliğin insana özgü bir özellik olmasından hareket etmektedir. Bu sebeple aşağıda detaylıca görüleceği üzere ilgili mevzuat uyarınca eser veya buluş sahibinin sadece bir insan olabileceği fikri hâkimdir. Bu noktada yapay zekâ tarafından ortaya konulan ürünler hususunda akademik tartışmalar ürünün müellifi (*authorship*) ile ürünün ve ürüne ait hakların sahibinin kim olacağı noktasına yoğunlaşmaktadır. Tartışmaları eserler ve buluşlar açısından ayrı ayrı ele almak yerinde olacaktır. Bu noktada belirtmek isteriz ki her ne kadar “yazar” anlamına gelmekte ise de ifade ve anlatım kolaylığı açısından çalışmanın devamında “müellif” kavramı eserler açısından eseri meydana getiren kişi, buluşlar açısından mucit (kanuni tabir ile “buluşu yapan”) ve tasarımlar açısından da tasarımcıyı ifade etmek üzere genel bir tabir olarak kullanılacaktır.

Telif hakları açısından yapay zekâ tarafından üretilen ürünler hakkındaki hukuki tartışmalara giriş yapmak için, yapay zekâ tarafından üretilen bir ürün hakkında olmasa da *Naruto v. Slater* davasına²² değinmek yerinde olacaktır. *Naruto v. Slater* davası insan tarafından üretilmeyen bir eserin telif hakları konusunda dünyadaki en meşhur dava olabilir. Dava konusu olay Endonezya’da meydana gelmiştir. Naruto isimli Maymun, David J. Slater isimli fotoğrafçının fotoğraf makinesini alarak kendi fotoğrafını çekmiş, söz konusu “öz çekim”

---

²² *Naruto v. Slater*, ABD 9. Bölge Temyiz Mahkemesi, 888 F.3d 418 (9th Cir. 2018). Kararın tam metni için bkz. <<https://cdn.ca9.uscourts.gov/datastore/opinions/2018/04/23/16-15469.pdf>> (erişim tarihi 23/11/2020).

fotoğrafın David Slater’ın kitabında yayınlanmasını müteakip Maymun Naruto adına hayvan hakları alanında çalışan *People for the Ethical Treatment of Animals* (“PETA”) isimli sivil toplum kuruluşu David Slater ve yayıncılarına Amerika Birleşik Devletleri’nin (“ABD”) Kaliforniya eyaletinde telif hakkı ihlali davası açmıştır. İlk bakışta sadece kişilik tanımak için atılan bir adım olarak görülebilirse de (ki kanaatimizce bu bile davanın açılması için yeterli sebep teşkil edecektir), dava dilekçesinin detaylarına bakıldığında PETA tarafından telif hukukuna ilişkin pek çok ilginç noktaya değinildiği ve hatta özellikle yapay zekâlar tarafından üretilen eserlerin örnek olarak verildiği görülecektir.²³ En nihayetinde temyiz mahkemesi tarafından yapılan incelemede dava usulden reddedilmiştir. Mahkeme gerekçesinde ABD’de yürürlükte bulunan Telif Hakları Kanununda hayvanlara açıkça davacı olma yetkisi vermediğini ve bu şekilde açık bir yetki olmadığı sürece hayvanların kanun kapsamında davacı olamayacağına hükmetmiştir. Mahkeme bir adım daha ileriye giderek, kanunun bir bütün olarak diline bakıldığında açıkça sadece insanlara özgü kavramların kullanılmış olması sebebiyle yorum yoluyla da “insan dışı hayvanlara” bu kanun kapsamında usulü haklar verilemeyeceğine karar vermiştir.²⁴

Usul hukuku bakımından incelenen ve karar verilen dava, aşağıda patent hukuku açısından gündeme gelen soruyu cevaplamamıştır: Hiçbir insan katkısı ve yaratıcılığı olmadan üretilen ürünlerin telifi mümkün müdür?²⁵ Yerel mevzuata göre cevap hayır ise söz konusu eserler kamuya mal olmuş ve telifsiz ürünler olarak mı değerlendirilecektir?

Bu noktada günümüz itibarıyla yapay zekâ eserleri üzerine konuşmaları canlandıran bir örnek olarak Generative Pertained Transformer-3 (“GPT-3”) isimli yapay zekâ verilebilir.²⁶ Esasında bir dil aracı olan GPT-3 kullanılarak yemek tarifleri yazılmakta ve hatta GPT-3 tarafından yazılan senaryolara kısa film dahi çekilmektedir.²⁷ Bu eserlerin telif hakkı kime ait olmalıdır?

---

²³ PETA’nın argümanları ve davanın detaylı analizi için bkz. Matthew P. Hooker, “Naruto v. Slater: One Small Snap For A Monkey, One Giant Lawsuit For Animal-Kind”, **Wake Forest Law Review Online**, Cilt 10, Sayı 15, 2020, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3533194>> (erişim tarihi 23/11/2020).

²⁴ Matthew P. Hooker, **a.g.m.** sf. 23-24.

²⁵ Matthew P. Hooker, **a.g.m.** sf. 29. Bu noktada yazar tarafından atıf yapılan ve Wikipedia internet sayfasının sahibi Wikimedia Vakfı ile David Slater arasındaki telif hakkı uyuşmazlığı da kayda değerdir. Wikimedia Vakfı söz konusu öz çekimlerin telif hakkının olamayacağı görüşü ile David Slater tarafından yapılan fotoğrafları yayından kaldırma talebini reddetmiştir. Konu hakkında Wikimedia Vakfı basın açıklaması için bkz. <<https://diff.wikimedia.org/2017/12/22/monkey-selfie/>> (erişim tarihi 23/11/2020).

²⁶ GPT-3 hakkında daha fazla bilgi için bkz. <<https://openai.com/blog/openai-licenses-gpt-3-technology-to-microsoft/>> (erişim tarihi: 25/11/2020).

²⁷ GPT-3 tarafından yazılan senaryo örneği için bkz. Vanessa Bates Ramirez, “OpenAI’s GPT-3 Wrote This Short Film—Even the Twist at the End”, (23/11/2020) açık erişim: <<https://singularityhub.com/2020/10/23/an-ai-wrote-this-short-film-and-its-sort-of-fascinating/>> (erişim tarihi 26/11/2020).

Peki, patent hukuku açısından yapay zekâ tarafından üretilen ürünler meselesinin çözüme ulaştırılması neden önem taşımaktadır? Bu sorunun farklı açılardan cevaplandırılması mümkündür. Öncelikle, yapay zekâ tarafından üretilen buluşlar açısından buluş sahibinin yapay zekâ yerine gerçek kişi olarak beyan edilmesi sisteme hâkim olması gereken dürüstlük ilkesi ile bağdaşmamaktadır. Ayrıca, ilgili mevzuattaki müellif tanımına bağlı olarak, herhangi bir insan katkısı olmadan ortaya çıkan buluşlarda hiç kimseye patent hakkı tanınmaması sonucu da ortaya çıkabilir.²⁸ Patent hukuku inovasyon sahibine, buluşunu alenileştirmesi karşılığında belirli süreli tekell mahiyetinde bir koruma sağlamaktadır.²⁹ Bu korumanın temel amaçlarından biri de inovasyonun teşvik edilmesidir. Buluş sahibinin gerçek kişi olarak beyan edilmesi ile bağlantılı olarak, patent koruma süresi 20 yıl gibi son derece uzun bir süredir.³⁰ Fakat yapay zekâ tarafından üretilen buluşlar bakımından sürenin bu kadar uzun olması, yapay zekâyâ sahip firmalar açısından pazar hâkimiyeti riskini yükseltmektedir. Bu bakımdan yapay zekânın mucit olarak belirtilmesine izin verilmesi ile eş zamanlı olarak, yapay zekâ mucitlerin buluşları için koruma süresinin kısaltılması ile rekabet hukuku açısından olumlu bir adım atılmış olacağı söylenebilir.³¹ Aynı şekilde, firmalar tarafından ürünlerin mevcut kurallar kapsamında patentlenememesi durumu, firmaların bu inovasyonları kamuya açık hale getirmesinin önünde de bir engel oluşturarak, söz konusu bilgilerin ticari sır olarak değerlendirilmesi sonucunu doğurabilecektir.³²

Patent hukuku açısından yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerin yarattığı bir diğer sorun ise, buluşun açıklanması gereğidir. Patent hukukuna hâkim olan bu ilke gereğince “*buluş konusunun ilgili olduğu teknik alanda uzman bir kişi tarafından buluşun uygulanabilmesini*

---

²⁸ Jack S. Barufka, Ngai Zhang, “Artificial Intelligence: All Our Patent Are Belong to You 3.0”, açık erişim: <<https://www.internetandtechnologylaw.com/artificial-intelligence-patent/#page=1>> (erişim tarihi 23/22/2020).

²⁹ Patent Hukukunun olumlu ve olumsuz ekonomik etkileri hakkında detaylı analiz için bkz. Robert D. Cooter, Uri Y. Hacoen, “Progress in the Useful Arts: Foundations of Patent Law in Growth Economics”, **Yale Journal of Law & Technology**, Cilt 22, Sayı 191, 2020, açık erişim: <<https://yjolt.org/progress-useful-arts-foundations-patent-law-growth-economics>> (erişim tarihi 24/11/2020).

³⁰ SMK m. 101/1. Ayrıca bkz. *Patents Act* (1977), açık erişim: <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1977/37/contents>> (son erişim tarihi 25/11/2020) (bundan sonra “*Patents Act* (1977)”), m.25/1, European Patent Convention (Avrupa Patent Sözleşmesi), açık erişim: <<https://www.epo.org/law-practice/legal-texts/html/epc/2016/e/index.html>> (erişim tarihi 25/11/2020) (bundan sonra “EPC”), m.63/1, *Patent Act* (35 U.S. Code) (1952), açık erişim: <<https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2011-title35/html/USCODE-2011-title35.htm>> (erişim tarihi: 25/11/2020) (bundan sonra “*Patent Act* (35 U.S. Code)”), m.154/2.

³¹ Bu yönde bkz. Erika K. Carlson, “Artificial Intelligence Can Invent But Not Patent – For Now”, **Engineering**, açık erişim: <<https://doi.org/10.1016/j.eng.2020.09.003>> (erişim tarihi: 23/11/2020).

³² Carlson, **a.g.m.** Aynı yönde bkz. Ryan Benjamin Abbott, “Everything is Obvious”, **UCLA Law Review**, Cilt 66, Sayı 2, 2018, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3056915>> (erişim tarihi: 24/11/2020), sf. 49. Buna karşılık yazar aynı eserinde, yapay zekaların kullanımının artması ile artacak inovasyon sayesinde bu eğilimin firmalar açısından sır olarak sakladıkları buluşların başkaları tarafından keşfedilip fikri hak koruması kazandırılacağı görüşündedir. Dolayısıyla yazar buluşların ticari sır olarak gizli tutulması riskinin inovatif bir dünyada düşük bir risk olacağı görüşündedir. Bkz. Ryan Benjamin Abbott, “**Everything is Obvious**”, sf. 48-51.

sağlayacak şekilde yeterince açık ve tam olarak patent başvurusunda, tarifname, istemler ve tarifnamede veya istemlerde atıf yapılan resimlerle açıklanır.”³³

Ancak yapay zekâ tarafından üretilen bir üründe “kara kutu muamması” olarak bilinen sıkıntılar gündeme gelebilmektedir. Derin sinirsel ağlar (*deep neural networks*) ile çalışan ve sürekli öğrenen bir yapay zekânın buluşunun adım adım açıklanamaması, söz konusu buluşun patentlenebilirliğini etkileyecek midir? Bu son sorun, aslında yapay zekânın müellif gösterilmek istenip istenmemesinden bağımsız ve ayrıca tartışılması gereken bir husustur. Zira müellif gerçek kişi olarak beyan edilecek olsa dahi mevcut patent sisteminde söz konusu açıklama şart olacaktır.³⁴

Aşağıda öncelikle konu hakkındaki mevcut ulusal ve karşılaştırmalı hukuk düzenlemelerine yer verilecek, ardından doktrinde konu hakkında getirilen önerilere yer verilecektir.

IV. YAPAY ZEKÂ TARAFINDAN ÜRETİLEN FİKRİ ÜRÜNLERE UYGULANACAK HÜKÜMLER

A. Türk Hukuku Açısından Değerlendirme

1. Türk Hukukunda Telif Haklarına İlişkin Hükümlerin Yapay Zekâ Ürünleri Açısından Değerlendirilmesi

FSEK’te yer alan eser sahibini tanımına ilk bakışta, eser sahibinin kişi olmak zorunda olmadığı izlenimine kapılmak mümkündür. Zira FSEK’e göre; “*Bir eserin sahibi, onu meydana getirendir. Bir işlenmenin ve derlemenin sahibi, asıl eser sahibinin hakları mahfuz kalmak şartıyla onu işleyendir.*”³⁵ Ancak incelemeyi burada bırakmak son derece yanıltıcı olacaktır. FSEK’in tanımlar içeren madde 1/B hükmünde bakıldığında “eser sahibi” ibaresi “*eseri meydana getiren (...) kişiyi ... ifade eder.*”³⁶ Bu basit cümle, aslında içermediği ibare ile daha anlamlı hale gelmektedir. Zira FSEK’in madde 1/B/b hükmü 2004 yılında değiştirilerek tanımda yer alan “gerçek” ibaresi silinmiştir. Bu değişiklik tüzel kişilerin de hak sahibi

---

³³ Bkz. SMK m. 92.

³⁴ “Kara kutu muamması” (*“blackbox conundrum”*) hakkında bkz. Shlomit Yanisky-Ravid, Regina Jin, “Summoning a New Artificial Intelligence Patent Model: In the Age of Pandemic”, **Michigan State Law Review**, Cilt 2021, Sayı 3, 2020, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3619069>> (erişim tarihi 26/11/2020), sf. 27 vd.

³⁵ FSEK m. 8/1-2.

³⁶ FSEK m. 1/B/b.

olmasına imkân tanımıştır. Peki, bu durum yapay zekâ tarafından üretilen ürünler bakımından yapay zekâların müellifliğini tanımak için kullanılamaz mı?

FSEK'in yapay zekâların müellifliğine izin verip vermediği sorusunu cevaplamak için yukarıda değinilen *Naruto v. Slater* davasında ABD derece mahkemesi tarafından kullanılan yöntemi FSEK'i incelemek için kullanmanın yerinde olacağı kanaatindeyiz. Bu şekilde FSEK'in bütününde eser sahibi hakkında kullanılan terimlere ve ilgili hükümlerin geneline bakılarak bir sonuca varmak daha sağlıklı olacaktır.

FSEK'in lafsına bakıldığında eser sahibine tanınan “hak ve salahiyetler”den bahsedildiği³⁷ görülecektir. Dahası, eser sahibinin ölümünden, mirasından, eş ve çocuklarından bahseden hükümler de karşımıza çıkmaktadır.³⁸ Bu ve bunun gibi FSEK hükümlerinin detaylı incelenmesi bizi, eser sahibinin hukuken kişilik tanınmış bir varlık olması gerektiği sonucuna götürmektedir. Ancak tüzel kişilerin eser sahibi olabilmesinden hareketle, kanun koyucunun dilemesi halinde bir başka kurgusal ve sınırlı kişiliğin (örneğin yapay zekânın) müellif olması mümkün olacaktır. Buna karşılık, bu şekilde bir kanun değişikliği yapılanaya kadar, hukukumuzda göre yapay zekâ tarafından üretilen bir ürün telif korumasından yararlanamayacaktır.

2. Türk Hukukunda Patent Hukukuna İlişkin Hükümlerin Yapay Zekâ Ürünleri Açısından Değerlendirilmesi

Türk Hukukunda yapay zekâ ürünlerinin patentlenebilirliğini analiz etmek için, patent hukukunu düzenleyen mevzuat hükümlerini analiz etmek gerekir. Bu analiz sonrasında ancak Türk Hukuku kapsamında yapay zekânın patent başvurusunda müellif (SMK ifadesiyle “buluşu yapan”) olarak gösterilip gösterilemeyeceği ortaya çıkacaktır.

SMK kapsamında sınai mülkiyete konu olabilecek korumadan yararlanabilecek kişiler SMK'nin m. 3 hükmünde şu şekilde sıralanmıştır: “[...] *Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yerleşim yeri olan veya sınai ya da ticari faaliyette bulunan gerçek veya tüzel kişiler, [...] Karşılıklılık ilkesi uyarınca, Türkiye Cumhuriyeti uyruğundaki kişilere sınai mülkiyet hakkı koruması sağlayan devletlerin uyruğundaki kişiler[...].*”³⁹

SMK'nin patent başvurusu için gerekli belgeleri düzenleyen hükmüne bakıldığında da, mucitten daime “kişi” olarak bahsedildiği görülecektir; “[...] *Buluşu yapan, başvuruda*

³⁷ Örneğin FSEK m. 13/2.

³⁸ Örneğin FSEK m. 19.

³⁹ SMK m.3, vurgu eklenmiştir.

belirtilir. [...] Başvuru sahibinin buluşu yapan olmaması veya buluşu yapanlardan sadece biri veya birkaçı olması hâlinde bu **kişiler**, patent başvuru hakkını ne şekilde elde ettiklerini başvuruda açıklamak zorundadır. Buluşu yapanın başvuru veya patent sahibinden buluşu yapan olarak tanınmasını ve adının belirtilmesini **isteme hakkı** vardır.”⁴⁰ SMK m. 89/2 hükmü de çalışmamız bakımından incelemeye değer niteliktedir: “[...] Ancak istemler, koruma kapsamının tespitinde, buluşu yapan tarafından **düşünülen** fakat istemlerde talep edilmeyen [...]”⁴¹ Görüldüğü üzere m. 89/2 hükmü mucit tarafından bir “düşünme” faaliyeti aramaktadır. Benzer şekilde örneğin patent isteme hakkına ilişkin SMK m. 109 hükmü de buluş yapan ve haleflerinden bahsederek, esasında bir kişiliğin varlığını aramaktadır.⁴²

Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulama Yönetmeliğine⁴³ bakıldığında, buluş yapanın kişi olması gerekliliği daha da açığa çıkmaktadır. Zira anılan yönetmeliğin patent başvuru formunda olması gerekli bilgileri düzenleyen m. 74 hükmü uyarınca buluş yapanın kimlik ve iletişim bilgilerinin formda yer alması zorunludur.⁴⁴

Sonuç olarak SMK ve ikincil mevzuata bakıldığında, söz konusu mevzuatta bir değişikliğe gidilmeden yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerde yapay zekânın müellif olarak gösterilmesi mümkün olmayacaktır. Buna karşılık, yapay zekâ tarafından üretilen bir ürün için kendisini müellif olarak gösterecek bir kişinin bu iddiasının kabul edilebilirliği bambaşka bir tartışma konusudur.

B. Karşılaştırmalı Hukuk Açısından Değerlendirme

1. Telif Hakları ile İlgili Karşılaştırmalı Hukuk Hükümleri

Eser müellifinin kim olduğu İngiliz Hukukunda 1988 tarihli “Telif, Tasarım ve Patent Kanunu”nda⁴⁵ (bundan sonra kısaca “CDPA”) açıkça düzenlenmektedir. Kanunun telif hukukuna ilişkin hükümlerine bakıldığında, müellif tanımının FSEK tanımı ile örtüştüğü görülmektedir. CDPA m. 9/1 hükmüne göre eserin müellifi, eseri yaratan kişidir.⁴⁶ Buna karşılık CDPA’nın en önemli farkı, yapay zekâlar tarafından üretilen ürünlerde telif hakkının

⁴⁰ SMK m. 90/5-6.

⁴¹ SMK m. 89/2, vurgu eklenmiştir.

⁴² SMK m. 109: “Patent isteme hakkı, buluşu yapana veya onun haleflerine ait olup bu hakkın başkalarına devri mümkündür.” Aynı yönde bkz. SMK m. 138/6. Faydalı modele ilişkin benzer hüküm için bkz. SMK m. 144.

⁴³ 30047 sayılı ve 24/04/2017 tarihli Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik (bundan sonra kısaca “Yönetmelik”).

⁴⁴ Bkz. Yönetmelik m. 74/1, d ve e bentleri.

⁴⁵ *Copyright, Design and Patent Act* (1988), açık erişim: <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/contents>> (son erişim tarihi 25/11/2020), bundan sonra kısaca “CDPA”.

⁴⁶ CDPA, m.9/1: “[...] “author”, in relation to a work, means the person who creates it”.

kime ait olacağına açıkça düzenlenmiş olmasıdır. Gerçekten CDPA m. 9/3 hükmüne göre, “Bilgisayar tarafından üretilen edebi, teatral, musiki veya sanatsal işlerde müellif, eserin yaratılması için gerekli düzenlemeleri gerçekleştiren kişi addedilecektir”.⁴⁷

Bu madde aslında bu makalede yer alan doktrin tartışmalarına yeterince cevap verecek düzeyde değildir. Zira 1988 yılında yazılan madde uyarınca günümüz teknolojisi bakımından yapay zekânın programcısı, kullanıcısı, mülkiyet hakkı sahibi ve hatta yapay zekânın öğrenmek için kullandığı verilerin sahibi olarak çeşitlendirilebilecek kişiler arasından hangisinin “eserin yaratılması için gerekli düzenlemeleri gerçekleştiren kişi” olduğu tartışma konusudur.

Yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerin CDPA’da açıkça düzenlenmesi, telif hakkının koruma süresi bakımından da bir farklılığa yol açmaktadır. Telif hakkının koruma süresi CDPA’nın 12. madde hükmünde detaylı olarak düzenlenmiştir; ancak genel olarak bakıldığında telif hakkı, müellifin vefat ettiği takvim yılının sonundan itibaren 70 yılın geçmesi ile sona ermektedir.⁴⁸ Buna karşılık CDPA yapay zekâ tarafından üretilen ürünler bakımından telif hakkının süresinde farklılığa gitmiştir. Buna göre, yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerde telif hakkının süresi, eserin meydana getirildiği takvim yılının sonundan itibaren 50 yıl geçmesi ile sona ermektedir.⁴⁹

ABD mevzuatına baktığımızda, telif haklarını düzenleyen 1976 tarihli Telif Hakları Kanununda⁵⁰ eser sahibinin gerçek kişi olması gerektiğinin açıkça düzenlenmediği görülmektedir. Buna karşılık, yukarıda *Naruto v. Slater* kararında da değinildiği üzere, mevzuatın genel dil ve düzenlemesinden, eser sahibinin kişi olması gerektiği sonucu çıkarılabilmektedir. ABD’de yapay zekâlar tarafından üretilen ürünlerin telif hakkına tabi olmasına engel olan düzenleme aslında bu kanun değildir. Gerçekten, ABD Telif Hakları Ofisinin kendi uygulama mecmuasına göre eserin sadece insan tarafından yaratılabilecek ve bir makine tarafından üretilen hiçbir ürüne telif hakkı koruması verilmeyecektir.⁵¹ Bu uygulama, yukarıda da bahsedildiği üzere yaratıcılığın sadece insana ait olabileceği fikrine dayanmaktadır.

---

⁴⁷ CDPA, m.9/3: “In the case of a literary, dramatic, musical or artistic work which is computer-generated, the author shall be taken to be the person by whom the arrangements necessary for the creation of the work are undertaken.”

⁴⁸ CDPA, m.12/2: “Copyright expires at the end of the period of 70 years from the end of the calendar year in which the author dies [...]”.

⁴⁹ CDPA, m.12/7: “If the work is computer-generated the above provisions do not apply and copyright expires at the end of the period of 50 years from the end of the calendar year in which the work was made.”.

⁵⁰ *Copyright Act* (17 U.S. Code) (1976), açık erişim: <<https://www.copyright.gov/title17/>> (son erişim tarihi 27/11/2020) (bundan sonra kısaca “*Copyright Act*”)

⁵¹ Pratap Devarapalli, “Machine Learning to Machine Owning: Redefining the Copyright Ownership from the Perspective of Australian, US, UK and EU Law”, **European Intellectual Property Review**, Cilt 40, Sayı 11, sf. 722-728, 2018, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3293518>> (erişim tarihi 27/11/2020).

Bu uygulama neticesinde de ABD’de yapay zekâ tarafından üretilmiş ürünler telif hakkı korumasından yararlanamayacak ve kamuya ait olacaktır.

Farklı bir coğrafyadan konuya ilişkin somut içtihat örneği vermek istersek Beijing İnternet Mahkemesinin 2019 tarihli kararı konuya ilişkin son derece yerinde bir örnek olacaktır. 25 Nisan 2019’da Beijing İnternet Mahkemesi yapay zekâ tarafından üretilen bir ürünün fikri haklarının kime ait olacağı konusunda karar vermiştir. Bu karar yapay zekâ tarafından üretilen bir ürünün telif haklarına ilişkin olarak Çin mahkemeleri tarafından verilen ilk mahkeme kararıdır.⁵² Çin’de mukim bir hukuk firmasının davacı, Çin’li internet arama motoru Baidu’nun davalı olduğu uyuşmazlıkta hukuk firmasına ait yapay zekâ tarafından üretilen ve firmanın sosyal paylaşım platformu WeChat hesabı üzerinden paylaşılan bir makalenin izinsiz olarak Baidu arama motoru tarafından kullanılmasında diğer taleplerin yanı sıra telif hakkının ihlalinin tespiti talep edilmiştir. Bu kararda mahkeme, Çin mevzuatında sadece gerçek kişilerin eser müellifi olabileceğini belirterek yapay zekâ tarafından üretilen ürünün hukuken “eser” sayılmayacağı ve telif korumasından yararlanamayacağına hükmetmiştir.⁵³

2. Patent Hukuku ile İlgili Karşılaştırmalı Hukuk Hükümleri

ABD’de patent hukuku kurallarını belirleyen temel mevzuat 1952 tarihli Patent Kanunudur.⁵⁴ Bu kanunun mucide ilişkin hükümlerine bakıldığında, patent başvurusunun mucit tarafından bizzat ve yazılı olarak yapılması gerektiğinin düzenlendiği görülecektir.⁵⁵ Yine aynı kanunda çalışma konusu bakımından ilginç bir hüküm m. 103’ün son cümlesidir. Buna göre patentlenebilirlik, buluşun yapılma şeklinden dolayı yok sayılmayacaktır.⁵⁶ Buna karşılık ABD’de yerleşik içtihatlar doğrultusunda buluş yapmak için gerekli zihinsel süreç

---

⁵² Kararın bu alanda verilen ilk karar olduğuna dair bkz. Beijing İnternet Mahkemesi basın bülteni, açık erişim: <https://english.bjinternetcourt.gov.cn/2019-05/30/c_170.htm> (erişim tarihi: 25/01/2021).

⁵³ Beijing Internet Court Civil Judgment (2018) Jing 0491 Min Chu No.239 dosyası hakkında bilgi için bkz. Beijing İnternet Mahkemesi tarafından hazırlanan dava özeti, açık erişim: <https://english.bjinternetcourt.gov.cn/2019-05/28/c_168.htm> (erişim tarihi: 25/01/2021). Kararın İngilizce tercümesi için bkz. <[http://www.chinadaily.com.cn/specials/BeijingInternetCourtCivilJudgment\(2018\)Jing0491MinChuNo.239.pdf](http://www.chinadaily.com.cn/specials/BeijingInternetCourtCivilJudgment(2018)Jing0491MinChuNo.239.pdf)> (erişim tarihi: 25/01/2021). Çin hukukuna göre sadece gerçek kişilerin eserin müellifi olabileceğine ilişkin gerekçelendirme için özellikle bkz. sf. 16 vd. Buna karşılık yine Çin’de 2019 yılında verilen bir başka kararda ilgili mahkemenin yapay zekâ tarafından yazılan bir makalenin telif korumasından yararlanacağına hükmettiğine ilişkin makale atıfları bulunsa da, örneğin bkz. Aaron R. Wininger, “Shenzhen Court Rules AI-Generated Articles are Entitled to Copyright Protection” (3 Ocak 2020), açık erişim: <<https://www.slwip.com/resources/shenzhen-court-rules-ai-generated-articles-are-entitled-to-copyright-protection/>> (erişim tarihi: 26/01/2021), ilgili kararın İngilizce metnine ulaşamadığı için bu karar içeriğinin teyit edilemediğini belirtmekte fayda vardır.

⁵⁴ Patent Act (35 U.S. Code).

⁵⁵ Patent Act (35 U.S. Code), m.111/a/1.

⁵⁶ Patent Act (35 U.S. Code), m.103: “Patentability shall not be negated by the manner in which the invention was made.”

sadece gerçek kişiler tarafından gerçekleştirilebilir. Dolayısıyla mucit gerçek kişi dışında özel veya kamu tüzel kişisi olamaz.⁵⁷

İngiliz patent hukuku hakkında temel mevzuat 1977 tarihli Patent Kanunudur.⁵⁸ Bu kanun uyarınca patent başvurusunda bulunmak için gerçek kişi olmak zorunluluğu açıkça belirtilmemiştir. Kanunun konuyla ilgili madde 7 ve 13 hükümlerinde “mucit” kelimesi geçmekte ise de, gerçek kişi ibaresi açıkça yer almamaktadır. Buna karşılık mucidin başvuruda belirtilme hakkına ilişkin madde 13/2 ve 13/3 hükmünde “kişi” ibaresine yer verildiği görülmektedir.

Avrupa Patent Sözleşmesine bakıldığında ise, mucidin patent başvurusunda mucit olarak belirtilme hakkından bahsedildiği,⁵⁹ Avrupa patent hakkının sadece mucit veya haleflerine ait olduğu⁶⁰ ve patent başvurusunun sadece gerçek veya tüzel kişi tarafından yapılabileceğinin düzenlendiği görülmektedir.⁶¹

Bu kapsamda patent hukuku açısından yapay zekâ tarafından üretilen ürünler bakımından güncel bir örneğe değinmekte fayda vardır. Yaratıcısı Stephan L. Thaler olan DABUS⁶² isimli yapay zekâ yakın zamanda iki tane buluşa mucitlik etmiştir. Stephan L. Thaler, DABUS’u müellif olarak göstererek bu iki adet ürün için patent başvurusunda bulunmuştur. Yapay zekâ tarafından üretilen buluşların mucidinin yapay zekâ olabileceğine ilişkin örnek oluşturmak amacıyla bu patent başvuruları üç farklı ülkede/mercide yapılmıştır.⁶³

Birleşik Krallık Fikri Mülkiyet Ofisi, başvuruların 1977 tarihli Patent Kanunu madde 7 ve 13 hükümlerine aykırı olması gerekçesi ile ret kararı verilmiştir.⁶⁴ Avrupa Patent Ofisi ise 27/01/2020 tarihli kararlarında Avrupa patentinde mucit olarak sadece gerçek kişilerin belirtilebileceği gerekçesiyle patent başvurusuna ilişkin ret kararı vermiştir.⁶⁵ Avrupa Patent Ofisi kararlarda ayrıca mucidin belirtilme zorunluluğunun patent hukukunda hukuki sonuçları

---

⁵⁷ ABD Federal Temyiz Mahkemesi, Univ of Utah v. Max-Planck-Gesellschaft Zur Forderung der Wissenschaften E.V., No. 12-1540 (Fed. Cir. 2013), sf. 13. “*To perform this mental act, inventors must be natural persons and cannot be corporations or sovereigns.*” Kararın tam metni için bkz. <<http://www.cafc.uscourts.gov/sites/default/files/opinions-orders/12-1540.Opinion.8-15-2013.1.PDF>> (son erişim tarihi 23/11/2020).

⁵⁸ Patents Act (1977).

⁵⁹ EPC m. 62.

⁶⁰ EPC m. 60

⁶¹ EPC m. 58.

⁶² DABUS hk. bkz. Wikipedia, açık erişim: <<https://en.wikipedia.org/wiki/DABUS>> (erişim tarihi 25/11/2020).

⁶³ Carlson, **a.g.m.**, sf. 2.

⁶⁴ Birleşik Krallık Fikri Mülkiyet Ofisinin 04/12/2019 tarihli kararının tam metni için bkz. <<https://www.ipo.gov.uk/p-challenge-decision-results/o74119.pdf>> (erişim tarihi: 25/11/2020)

⁶⁵ Karar özetleri ve karar metinlerinin linki için bkz. Avrupa Patent Ofisi, açık erişim: <<https://www.epo.org/news-events/news/2020/20200128.html>> (erişim tarihi: 27/11/2020).

olduğuna ve bu hukuki sonuçlardan faydalanmak için gerekli hukuki kişiliğe yapay zekâların sahip olmadığına değinilmiştir.⁶⁶ ABD’de DABUS’u mucit olarak gösteren başvurular ABD Patent ve Marka Ofisi tarafından, yukarıda anılan mevzuat uyarınca yapay zekâların mucit olma ve patent haklarının olmaması gerekçesiyle reddedilmiştir.⁶⁷ Bu karar, Birleşik Krallık ve Avrupa Patent Ofisi kararlarının gerekçelerine atıf yapmakta ve söz konusu gerekçelerin aksine patent başvurusuna konu buluşların kim veya ne tarafından yaratıldığına ilişkin herhangi bir değerlendirmede bulunmadığını açıkça belirtmektedir.⁶⁸

Patent hukuku ile ilgili karşılaştırmalı hukuk hükümlerine bakıldığında, mevcut düzenlemelerin yapay zekâların mucit olarak gösterilmesine engel olduğu açıkça görülmektedir. Bu amaçla yapılan başvuru örneklerinde verilen kararlar, şimdilik yetkili mercilerin bu konuda esnek yoruma başvurmadıklarını göstermektedir. Mevzuatın mevcut durumu doktrinde son derece yaygın olarak tartışılan bir husustur. Bir sonraki bölümde doktrinde konu hakkındaki görüşlere ve doktrinde yaygın olarak savunulan çözüm önerilerine yer verilecektir.

V. DOKTRİNDE YAPAY ZEKÂ FİKRİ ÜRÜNLERİ KONUSUNDA GÖRÜŞLER

Doktrinde konu hakkında yapılan tartışmalar yapay zekâların müellifliğine izin verilip verilmemesi ve verilmesi halinde fikri hakların kime ait olması gerektiği üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu noktada bazı yazarlar tarafından (en azından günümüz teknoloji düzeyinde) yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerde dahi yaratıcılığın insana ait olduğu ve yapay zekânın tek başına ürün müellifi olmasının mümkün olmadığı görüşünün yer aldığını öncelikle belirtmek gerekir.⁶⁹

Kanaatimizce bu görüş, GPT-3 gibi yapay zekâlar dikkate alındığında son derece kısa vadeli ve adeta kaçamak bir hukuki cevaptır.

---

⁶⁶ *Ibid.*

⁶⁷ ABD Patent ve Marka Ofisinin Robert W. Bahr tarafından kaleme alınan 17/02/2020 tarihli talep kararının tam kararının tam metni için bkz. <https://www.uspto.gov/sites/default/files/documents/16524350_22apr2020.pdf> (erişim tarihi 27/11/2020).

⁶⁸ *Ibid.* sf. 6.

⁶⁹ Bu yönde bkz. Samantha Fink Hedrich, “I “Think,” Therefore I Create: Claiming Copyright in the Outputs of Algorithms”, *NYU Journal of Intellectual Property & Entertainment Law*, Cilt 8, Sayı 2, 2019, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3367169>> (erişim tarihi 23/11/2020).

Yapay zekâ tarafından üretilen ürünlerde fikri hakların kime ait olması gerektiği sorusunda yapay zekâyı yaratan programcı, yapay zekânın sahibi gerçek/tüzel kişi, yapay zekânın kullanıcısı, yapay zekânın öğrenmek için kullandığı veri tabanlarının sahiplerinin yarışabilir nitelikte hakları doktrin tartışmalarında gündeme gelebilmektedir.⁷⁰ Buna karşılık yapay zekâ ürünlerinin kamuya ait olması gerektiği fikrini savunan görüşler dahi mevcuttur.⁷¹

Öne sürülen bu farklı potansiyel hak sahipleri arasında incelikli ve yeni bir görüş, yapay zekâ üzerinde tasarruf ehliyet sahibi kişinin hak sahibi olması gerektiği yönündeki görüştür.⁷² Bu görüşe göre, yapay zekânın donanımın sahibi ve yazılım lisansının sahibi olan kişi yapay zekâ üzerinde tasarruf yetkisi bulunan kişidir ve yapay zekâ tarafından üretilen ürünler açısından en üstün hak sahibi de bu kişidir. Bir diğer yenilikçi görüş, yapay zekâların müellif olmasına hukuken imkân tanınmasını ve fakat telif ve patent hukukundan doğan hakların doğrudan yapay zekânın (veya bilgisayarın) sahibine ait olması gerektiğini savunmaktadır.⁷³ Buna karşılık doktrinde konu hakkında ileri sürülen fikirler açısından en uç görünen nokta, yapay zekâ tarafından üretilen ürünler üzerindeki fikri hakların yapay zekâyı “çalıştıran” gerçek/tüzel kişiye ait olması için yapay zekâlara sınırlı düzeyde kişilik tanınmasını önermektedir.⁷⁴ Bu görüş aslında Türk Hukuk sisteminde de bulunan “hizmet buluşu”⁷⁵ kavramının kıyasen uygulanması üzerine kuruludur. Bu kıyasta yapay zekâ üzerinde mülkiyet hakkı sahibi “işveren” ve yapay zekânın kendisi ise adeta “çalışan” olacak ve dolayısıyla

---

⁷⁰ Hakların kime ait olması gerektiği konusunda doktrin görüşlerinin derlemesi için bkz. Atilla Kasap, “Copyright and Creative Artificial Intelligence (AI) Systems: A Twenty-First Century Approach to Authorship of AI-Generated Works in the United States”, **Wake Forest Intellectual Property Law Journal**, Cilt 19, Sayı 4, 2019, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3597792>> (erişim tarihi: 24/11/2020).

⁷¹ Bu yönde bkz. Garry Gabison, “Who Holds the Right to Exclude for Machine Work Products?”, 2019, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3498941>> (erişim tarihi: 24/11/2020). Yazar bu sonuca varırken çalışmasında ABD mahkemeleri tarafından oluşturulan fikri ve sınai haklar içtihatlarına detaylı olarak değinmektedir.

⁷² Tim W. Dornis, “AI Creativity: Emergent Works and the Void in Current Copyright Doctrine”, **Yale Journal of Law & Technology**, Cilt 22, Sayı 1, 2020, açık erişim <https://yolt.org/sites/default/files/22_yale_j.l._tech._1_ai_creativity.pdf> (erişim tarihi 25/11/2020), sf. 54 vd.

⁷³ Ryan Benjamin Abbot, “I Think, Therefore I Invent: Creative Computers and the Future of Patent Law”, **Boston College Law Review**, Cilt 57, Sayı 4, 2016, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=2727884>> (erişim tarihi 23/11/2020).

⁷⁴ Bkz. Colin R. Davies, “An evolutionary step in intellectual property rights – Artificial intelligence and intellectual property”, **Computer Law & Security Review**, Cilt 27, 2011, sf. 601-619.

⁷⁵ Hizmet buluşu için bkz. SMK m. 113/1: “Çalışanın, bir işletme veya kamu idaresinde yükümlü olduğu faaliyeti gereği gerçekleştirdiği ya da büyük ölçüde işletme veya kamu idaresinin deneyim ve çalışmalarına dayanarak, iş ilişkisi sırasında yaptığı buluş, hizmet buluşudur.” Eserler konusunda aynı mahiyette hüküm için bkz. FSEK m. 18/2: “Aralarındaki özel sözleşmeden veya işin mahiyetinden aksi anlaşılmadıkça; memur, hizmetli ve işçilerin işlerini görürken meydana getirdikleri eserler üzerindeki haklar bunları çalıştıran veya tayin edenlerce kullanılır.”

üretilen ürünler hizmet buluşu olarak “işveren” tarafından telif veya patente konu edilebilecektir.⁷⁶

Doktrinde yapay zekâlara bahşedilebilecek hukuki kişilik ve koruma bakımından dikkat çeken bir diğer görüş, hayvan haklarının konu hakkında kabul edilecek regülasyonlara yol gösterici olarak kullanılması yönündedir.⁷⁷ Kanaatimizce de sadece yazarın belirttiği gibi hayvan hakları değil, aynı zamanda çevre hakları bakımından dünya çapında kişilik bahşetme yönünde atılan adımlar, yapay zekâların ürettiği ürünler bakımından tanınması gerekli statü konusunda emsal olarak alınabilir. Gerçekten, hukuken alışlagelmiş gerçek ve tüzel kişi ayırımının ötesinde kısıtlı hak tanınan canlı veya canlı sayılmayan varlıkların tasarlanacak yeni bir fikri sınai mülkiyet hukuku sisteminde emsal olarak kullanılabilmesi kanaatindeyiz. Bu noktada hayvan hakları ve çevre hakkı kapsamında dünya çapında kişilik bahşetme yönündeki örneklerle değinmek faydalı olacaktır. 17 Nisan 2013’te Hindistan Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından yayınlanan kararda, yunus balıklarının “insan olmayan kişi” olarak tanınması gerektiği yönünde bir tavsiyeye yer verilerek ülke çapında yunus akvaryumlarının kullanılmasına izin verilmeyeceğini duyurmuştur.⁷⁸ 27 Temmuz 2014’te Yeni Zelanda Te Urewera milli parkına hukuki kişilik tanımıştır.⁷⁹ 20 Mart 2017’de Yeni Zelanda’da yerel halk için kutsal nitelikteki Whanganui Nehrine “yaşayan varlık” olması sebebiyle kanun ile hukuki kişilik tanınmıştır.⁸⁰ 20 Mart 2017’de Uttarakhnad Eyalet Yüksek Mahkemesi (Hindistan), Yeni Zelanda’da çıkarılan kanuna da atıfta bulunarak yerel inançlara göre kutsal olan Ganga ve Yamuna nehirlerinin “yaşayan varlık” olduklarını beyan ederek bu iki nehre hukuki kişilik tanımıştır.⁸¹ 5 Nisan 2018’de ise Kolombiya Yüksek Mahkemesi bir ilke imza atarak, giderek daha fazla çevre katliamına konu olan ülke sınırları içerisinde olan Amazon Ormanlarını hukuki hakların öznesi olarak tanıyarak devletin bu hak öznesini korumakla görevli olduğuna karar

---

⁷⁶ Yapay zekâlara kişilik tanımaksızın “hizmet buluşu” kıyasını uygulamayı öneren görüş için bkz. Kalin Hristov, “Artificial Intelligence and the Copyright Dilemma”, **IDEA: The IP Law Review**, Cilt 57, Sayı 3, 2017, açık erişim. <<https://ssrn.com/abstract=2976428>> (erişim tarihi: 26/11/2020).

⁷⁷ Christian Chessman, “Not Quite Human: Artificial Intelligence, Animals, and the Regulation of Sentient Property”, 2018, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3200802>> (erişim tarihi 26/11/2020).

⁷⁸ Hindistan tarafından yunuslara hukuki kişilik tanındığı yönünde kamuoyunda yanlış olarak bilinen kararın metni için bkz. <<http://moef.gov.in/wp-content/uploads/2017/07/ban-on-dolphanariums.pdf>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

⁷⁹ “Te Urewera Act 2014” isimli kanun metni için bkz. <<http://www.legislation.govt.nz/act/public/2014/0051/latest/whole.html>> (erişim tarihi 22/11/2020). İlgili arazinin hukuki kişiliği kanununun 11. maddesinde düzenlenmiştir.

⁸⁰ “Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Act 2017” isimli kanun metni için bkz. <<http://www.legislation.govt.nz/act/public/2017/0007/latest/whole.html>> (erişim tarihi: 22/11/2020). Nehrin kişiliği ilgili kanununun 14. maddesinde düzenlenmiştir.

⁸¹ Bkz. <<https://timesofindia.indiatimes.com/india/uttarakhand-high-court-accords-status-of-living-entities-to-ganga-yamuna/articleshow/57738570.cms>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

vermiştir.⁸² Tabii çalışma konusu ile daha ilgili görünen ancak teknik özellikleri ve hukuki etkileri verilen diğer örneklerin yanında çok da anlam ifade etmeyen son bir örnek de 2017 yılında Suudi Arabistan vatandaşlığı kazanan robot Sophia'dır.⁸³ Bu örneklerden yola çıkarak yapay zekâlara fikri ve sınai mülkiyet hukuku (ve bu çalışma kapsamı dışında olduğu için değinilmeyen ancak mutlaka irdelenmesi gereken otonom araç sorumluluğu bakımından) kısıtlı bir kişilik tanınması mümkündür.

Yapay zekâyâ sınırlı veya tam hukuki kişilik tanıma önerilerinde en büyük sorun, kişilik ile gelen hakların diğer yüzü olan sorumluluktur. Yapay zekâların sadece fikri ve sınai mülkiyet ile sınırlı olarak dahi kişiliğe sahip olması, ister istemez akabinde gerçek mülkiyet sahibi olmaları sonucunu doğuracak etkilere sahip olacaktır. Zira potansiyel olarak hak ihlali yapabilecek yapay zekâlara karşı talepte bulunmak, ancak yapay zekâyâ karşı tazminata hak kazanılabilecek ise pratik anlam ifade edecektir.⁸⁴

Doktrinde yapay zekâ tarafından üretilen ürünler üzerindeki fikri haklar konusundaki tartışmalara karşılık, yazarların birleştiği bir nokta patent hukukunda yaygın olarak kullanılan “buluş basamağı içermek” koşulu⁸⁵ ve bu koşulun ölçümü için kullanılan kriterlerin yeniden değerlendirilmesi gerektiğidir.⁸⁶ SMK'ya göre “*Tekniğin bilinen durumu dikkate alındığında, ilgili olduğu teknik alandaki uzmana göre aşikâr olmayan buluşun, buluş basamağı içerdiği kabul edilir.*”⁸⁷ Bu tanımda aranan teknik alandaki uzmanın, kendisi yapay zekâ kullanan bir uzman olarak değerlendirilmesi⁸⁸ ve hatta bir yapay zekânın teknik alanda uzman olarak kullanılması yoluyla⁸⁹ patentlenebilirlik kriterinin zorlaştırılması gerektiği savunulmaktadır.

---

⁸² Kolombiya Yüksek Mahkemesinin 05/04/2018 tarih ve STC 4360-2018 numaralı kararının İngilizce özeti için bkz. <<https://www.escri-net.org/caselaw/2019/stc-4360-2018>> (erişim tarihi 22/11/2020).

⁸³ Sophia hk. bkz. Wikipedia, “Sophia (Robot)” <[https://en.wikipedia.org/wiki/Sophia_\(robot\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Sophia_(robot))> (erişim tarihi 24/11/2020).

⁸⁴ Simon Chesterman, “Artificial Intelligence and the Limits of Legal Personality”, **International & Comparative Law Quarterly**, Cilt 69, Sayı 4, sf. 819-844, 2020, açık erişim: <<https://www.cambridge.org/core/journals/international-and-comparative-law-quarterly/article/artificial-intelligence-and-the-limits-of-legal-personality/1859C6E12F75046309C60C150AB31A29>> (erişim tarihi: 26/01/2021), özellikle bkz. sf.824-826.

⁸⁵ Bu koşul Türk Hukukunda SMK m. 82 hükmünde düzenlenmiştir. Bu kriter karşılaştırmalı hukukta yaygın olarak “*inventive step*” terimi ile ifade edilmekteyse de, ABD hukukunda kendine özgü tanım ve kriterleri ile “*non-obviousness*” olarak anılmaktadır. Bu kriter *Patent Act* (35 U.S. Code), m.103 hükmünde düzenlenmiştir.

⁸⁶ Bu yönde bkz. Ryan Benjamin Abbott, “**Everything is Obvious**”; Ralph D. Clifford, “Creativity Revisited”, **IDEA: The IP Law Review**, Cilt 59, 2018, sf. 25-47, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3297093>> (açık erişim 24/11/2020).

⁸⁷ SMK m. 83/4.

⁸⁸ Bu yönde bkz. Ana Ramalho, “Patentability of AI-Generated Inventions: Is a Reform of the Patent System Needed?”, 2018, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3168703>> (erişim tarihi 26/11/2020), sf.23 vd.

⁸⁹ Bkz. Ryan Benjamin Abbott, “**Everything is Obvious**”.

Yukarıda yer verilen doktrin tartışmaları Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (World Intellectual Property Organization, “WIPO”) nezdinde yürütülmekte olan “Fikri Mülkiyet ve Yapay Zekâ” temalı forumlarda da gündeme getirilmiştir. İlk oturumu 2019 yılında yapılan forumun ikinci ve üçüncü oturumları Temmuz ve Kasım 2020’de gerçekleştirilmiştir. Bu oturumlarda yapay zekâ tarafından üretilen ürünler üzerindeki haklar katılımcılar tarafından yoğun bir şekilde tartışılmıştır.⁹⁰ Ancak önemle belirtmek gerekir ki, doktrinde öne sürülen görüşler karşısında mevcut ve hâkim siyasi ve hukuki tutum, fikri ve sınai hak sahipliği konusunda insan odaklı yaklaşımın sürdürülmesi, yani müellifin sadece gerçek kişi (ve hak sahibinin belirli koşullarda tüzel kişi) olduğu düzenin devam etmesi yönündedir. Nitekim Avrupa Birliği Parlamentosu tarafından 20 Ekim 2020’de alınan “yapay zekâ teknolojilerinin gelişimine ilişkin fikri mülkiyet hakları” konulu kararı da bu tutumu açıkça ortaya koymaktadır.⁹¹

VI. SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamız konusu hususlar, yapay zekâ ürünleri üzerinde fikri hakları, uzun yıllardan beri hukukçular arasında tartışılmaktadır. Teknolojinin ilerlemesi ile eskiden teorik tartışmalardan ibaret varsayımlar günbegün gerçekleşmektedir. Bu noktada hukuk sisteminin uluslararası olarak tutarlı bir şekilde uygulanabilir bir çözüm getirmesi gerekmektedir. Tabii getirilecek çözümlerin mevcut teknoloji ile sınırlı tutulmaması ve potansiyel olarak daha da gelişecek teknolojiye ayak uydurabilecek nitelikte olması gerekmektedir. Zira bu şekilde yerleşik hukuk uygulamalarının her on yılda bir değişme ihtiyacı göstermesi kabul edilemez olacaktır. Kesin olan bir şey var ki, robotlara turizm ve tanıtım amacıyla “vatandaşlık” bahşetmeden önce hukuki altyapıyı kurmak zorunludur.⁹²

Yapay zekâların ürettiği ürünler bakımından tanınması gerekli statü konusunda kanaatimizce hayvan hakları⁹³ ve çevre hakları bakımından izlenen adımlar emsal olarak

---

⁹⁰ Forumda gündeme gelen tartışma noktaları ve ağırlıklı görüşler için bkz. WIPO, “WIPO Conversation On Intellectual Property (IP) and Artificial Intelligence (AI)” Cenevre 04/11/2020 oturumu özeti “Summary of Second and Third Sessions”, WIPO/IP/AI/3/GE/20/INF/5 (08/01/2021), açık erişim: <https://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=527540> (erişim tarihi: 26/01/2021).

⁹¹ Avrupa Birliği Parlamentosu, Yapay Zeka Teknolojilerinin Gelişimi için Fikri Mülkiyet Hakları Kararı (Brüksel, 20/10/2020), İngilizce orijinal metin için bkz. “European Parliament resolution of 20 October 2020 on intellectual property rights for the development of artificial intelligence technologies” (2020/2015(INI)), açık erişim: <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0277_EN.pdf> (erişim tarihi: 26/01/2021).

⁹² Robot Sophia hk. bkz. Wikipedia, “Sophia (Robot)” <[https://en.wikipedia.org/wiki/Sophia_\(robot\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Sophia_(robot))> (erişim tarihi 24/11/2020).

⁹³ Aynı yönde bkz. Christian Chessman, **a.g.m.**

alınabilir. Zira hukuken alışlagelmiş gerçek ve tüzel kişi ayrımının ötesinde kısıtlı hak tanınan canlı veya canlı sayılmayan varlıkların tasarlanacak yeni bir fikri sınai mülkiyet hukuku sisteminde emsal olarak kullanılabilmesi kanaatindeyiz. Yukarıda detaylandırılan bu örneklerden yola çıkarak, yapay zekâlara fikri ve sınai mülkiyet hukuku ve belki de tüketici hukuku açısından sınırlı hak ve yükümlülük vermek ileriye dönük olarak bir çözüm getirebilir. Yukarıda verilen örneklerden de görüleceği üzere, hukuk sistemi canlı veya cansız varlıklara kısıtlı hak tanımak veya tamamen kurgusal yapılara (tüzel) kişilik tanımaya yabancı değildir.⁹⁴ Bu kapsamda yapay zekâlara tanınmasını önerdiğimiz sınırlı düzeyde hak, yapay zekânın kendisinin müellif olarak tanınmasından ve bunun karşılığında yapay zekâ için bir fon kurulmasından ibarettir.⁹⁵ Bu fonun kurulması neden önemli?

Yapay zekâ için bir fon kurulmasının önemini açıklamadan önce önerimizin sadece hak tanımak olmadığı, aynı zamanda sınırlı düzeyde yükümlülük getirmek olduğunun da altını çizmek gerekir. Yapay zekâ tarafından üretilen ürünler bakımından hem telif hem de patent hukuku açısından ortak bir tartışma konusu, yapay zekâ tarafından başkasına ait telif veya patent hakkının ihlal edilmesi durumunda ihlalden kimin sorumlu olacaktır.⁹⁶ Bu noktada tutarlı bir sistem getirilmesi ve fikri hak ihlaline uğrayan kişilerin zararları ile tüketici mevzuatından doğabilecek taleplerin karşılanabileceğinden emin olmak için yapay zekâların ürettiği ve koruma altına alınan her bir fikri ürün için zorunlu bir fon (veya sigorta) sisteminin oluşturulması önerilmektedir.

---

⁹⁴ Tüzel kişiliğe ilişkin teoriler ve bu teorilerin yapay zekâlar açısından değerlendirilmesi için bkz. Chesterman, **a.g.m.**, sf.822 vd.

⁹⁵ Benzer yönde bkz. Davies, **a.g.m.**, sf. 618.

⁹⁶ Shlomit Yanisky-Ravid, Xiaoqiong (Jackie) Liu, “When Artificial Intelligence Systems Produce Inventions: The 3A Era and an Alternative Model for Patent Law”, **Cardozo Law Review**, Cilt 39, 2018, sf. 2215-2263, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=2931828>> (erişim tarihi 25/11/2020), sf. 42 vd..

VII. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

McCORDUCK, P. (2004). **Machines Who Think: A Personal Inquiry Into The History and Prospects of Artificial Intelligence**, Massachusetts, A. K. Peters Ltd., 2. Baskı.

MAKALELER

ABBOT, R. J. (2016). “I Think, Therefore I Invent: Creative Computers and the Future of Patent Law”, **Boston College Law Review**, Cilt 57, Sayı 4, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=2727884>> (erişim tarihi 23/11/2020).

ABBOTT, R. B. (2018). “Everything is Obvious”, **UCLA Law Review**, Cilt 66, Sayı 2, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3056915>> (erişim tarihi: 24/11/2020).

ALFONSECA, M., CEBRIAN, M., FERNANDEZ ANTA, A. ve diğerleri, “Superintelligence Cannot be Contained: Lessons from Computability Theory”, **Journal of Artificial Intelligence Research**, Sayı 70 (2021), ss.65-76, açık erişim: <<https://www.jair.org/index.php/jair/article/view/12202/26642>> (erişim tarihi:26/01/2021).

CARLSON, E. K. (2020). “Artificial Intelligence Can Invent But Not Patent – For Now”, **Engineering**, açık erişim: <<https://doi.org/10.1016/j.eng.2020.09.003>> (erişim tarihi: 23/11/2020).

CHESTERMAN, S. (2020). “Artificial Intelligence and the Limits of Legal Personality”, **International & Comparative Law Quarterly**, Cilt 69, Sayı 4, sf. 819-844, açık erişim: <<https://www.cambridge.org/core/journals/international-and-comparative-law-quarterly/article/artificial-intelligence-and-the-limits-of-legal-personality/1859C6E12F75046309C60C150AB31A29>> (erişim tarihi: 26/01/2021).

CLIFFORD, R. D. (2018). “Creativity Revisited”, **IDEA: The IP Law Review**, Cilt 59, sf. 25-47, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3297093>> (açık erişim 24/11/2020).

COOTER, R. D., Hacoheh, U. Y. (2020) “Progress in the Useful Arts: Foundations of Patent Law in Growth Economics”, **Yale Journal of Law & Technology**, Cilt 22, Sayı 191, açık erişim: <<https://yjolt.org/progress-useful-arts-foundations-patent-law-growth-economics>> (erişim tarihi 24/11/2020).

DAVIES, C. R. (2011). “An Evolutionary Step In Intellectual Property Rights – Artificial Intelligence and Intellectual Property”, **Computer Law & Security Review**, Sayı 27, 601-619.

DEVARAPALLI, P. (2018). “Machine Learning to Machine Owning: Redefining the Copyright Ownership from the Perspective of Australian, US, UK and EU Law”, **European Intellectual Property Review**, Cilt 40, Sayı 11, sf. 722-728, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3293518>> (erişim tarihi 27/11/2020).

DORNIS, T. W. (2020). “AI Creativity: Emergent Works and the Void in Current Copyright Doctrine”, **Yale Journal of Law & Technology**, Cilt 22, Sayı 1, açık erişim: <https://yjolt.org/sites/default/files/22_yale_j.l._tech._1_ai_creativity.pdf> (erişim tarihi 25/11/2020).

FINK HEDRICH, S. (2019). “I “Think,” Therefore I Create: Claiming Copyright in the Outputs of Algorithms”, **NYU Journal of Intellectual Property & Entertainment Law**, Cilt 8, Sayı 2, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3367169>> (erişim tarihi 23/11/2020).

GRYNBERG, M. (2020). “AI and the “Death of Trademark”” **Kentucky Law Journal**, Cilt 108, Sayı 199, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3626674>> (erişim tarihi 22/11/2020).

HRISTOV, K. (2017). “Artificial Intelligence and the Copyright Dilemma”, **IDEA: The IP Law Review**, Cilt 57, Sayı 3, açık erişim. <<https://ssrn.com/abstract=2976428>> (erişim tarihi: 26/11/2020).

HOOKE, M. P. (2020). “Naruto v. Slater: One Small Snap For A Monkey, One Giant Lawsuit For Animal-Kind”, **Wake Forest Law Review Online**, Cilt 10, Sayı 15, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3533194>> (erişim tarihi 23/11/2020).

KASAP, A. (2019). “Copyright and Creative Artificial Intelligence (AI) Systems: A Twenty-First Century Approach to Authorship of AI-Generated Works in the United States”, **Wake Forest Intellectual Property Law Journal**, Cilt 19, Sayı 4, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3597792>> (erişim tarihi: 24/11/2020).

OPPY, G., DOWE, D. (2020). “The Turing Test”, The Stanford Encyclopedia of Philosophy, Edward N. Zalta (ed.), Sayı: Kış/2020, açık erişim: <<https://plato.stanford.edu/archives/win2020/entries/turing-test/>> (erişim tarihi 22/11/2020).

YANISKY-RAVID, S., JIN, R. (2020). “Summoning a New Artificial Intelligence Patent Model: In the Age of Pandemic”, **Michigan State Law Review**, Cilt 2021, Sayı 3, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3619069>> (erişim tarihi 26/11/2020)

YANISKY-RAVID, S., LIU, X.J. (2018). “When Artificial Intelligence Systems Produce Inventions: The 3A Era and an Alternative Model for Patent Law”, **Cardozo Law Review**, Cilt 39, sf. 2215-2263, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=2931828>> (erişim tarihi 25/11/2020).

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

BARUFKA, J.S., ZHANG, N. “Artificial Intelligence: All Our Patent Are Belong to You 3.0”, açık erişim: <<https://www.internetandtechnologylaw.com/artificial-intelligence-patent/#page=1>> (erişim tarihi 23/22/2020).

BATES RAMIREZ, V. (23/11/2020). “OpenAI’s GPT-3 Wrote This Short Film—Even the Twist at the End”, açık erişim: <<https://singularityhub.com/2020/10/23/an-ai-wrote-this-short-film-and-its-sort-of-fascinating/>> (erişim tarihi 26/11/2020).

CHESSMAN, C. (2018). “Not Quite Human: Artificial Intelligence, Animals, and the Regulation of Sentient Property”, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3200802>> (erişim tarihi 26/11/2020).

COPELAND, B.J. “Artificial Intelligence”, açık erişim: <<https://www.britannica.com/technology/artificial-intelligence>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

CURTIS, L., PLATTS, R. (Temmuz, 2020). “Trademark Law Playing Catch-up with Artificial Intelligence?” WIPO Magazine, açık erişim: <https://www.wipo.int/wipo_magazine_digital/en/2020/article_0001.html> (erişim tarihi 26/11/2020).

FRANKENFIELD, J. “Artificial Intelligence”, açık kaynak: <<https://www.investopedia.com/terms/a/artificial-intelligence-ai.asp>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

GABISON, G. (2019). “Who Holds the Right to Exclude for Machine Work Products?”, açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3498941>> (erişim tarihi: 24/11/2020).

GRIFFIN, A. “Facebook's Artificial Intelligence Robots Shut Down After They Start Talking To Each Other In Their Own Language”, açık erişim: <<https://www.independent.co.uk/life-style/facebook-artificial-intelligence-ai-chatbot-new-language-research-openai-google-a7869706.html>> (erişim tarihi 21/11/2020).

JOHNSON, M., SCHUSTER, M., LE, Q.V. ve diğerleri, “Google’s Multilingual Neural Machine Translation System: Enabling Zero-Shot Translation”, açık erişim:

<https://www.mitpressjournals.org/doi/pdf/10.1162/tacl_a_00065> (erişim tarihi 21/11/2020).

LEGG, S., HUTTER, M. (2007). “A Collection of Definitions of Intelligence”, IDSIA Technical Report, IDSIA-07-07, açık erişim: <http://www.idsia.ch/idsia_en/research/publications/tech-reps.html> (erişim tarihi: 22/11/2020).

OPPERMAN, A. “Did Google Duplex beat the Turing Test? Yes and No.”, açık erişim: <<https://towardsdatascience.com/did-google-duplex-beat-the-turing-test-yes-and-no-a2b87d1c9f58>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

RAMALHO, A. (2018). “Patentability of AI-Generated Inventions: Is a Reform of the Patent System Needed?” açık erişim: <<https://ssrn.com/abstract=3168703>> (açık erişim 26/11/2020).

ŞAFAK, H.İ. “Makine Öğrenmesi Nedir?”, açık erişim: <<https://medium.com/t%C3%BCrkiye/makine-%C3%B6%C4%9Frenmesi-nedir-20dee450b56e>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

WININGER, A.R. (03/01/2020). “Shenzhen Court Rules AI-Generated Articles are Entitled to Copyright Protection”, açık erişim: <<https://www.slwip.com/resources/shenzhen-court-rules-ai-generated-articles-are-entitled-to-copyright-protection/>> (erişim tarihi: 26/01/2021).

URL-1 “OpenAI Licenses GPT-3 Technology to Microsoft”, <<https://openai.com/blog/openai-licenses-gpt-3-technology-to-microsoft/>> (erişim tarihi: 25/11/2020).

URL-2 “Uttarakhand High Court Accords Status of “Living Entities” to Ganga, Yamuna”, <<https://timesofindia.indiatimes.com/india/uttarakhand-high-court-accords-status-of-living-entities-to-ganga-yamuna/articleshow/57738570.cms>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

URL-3 Wikipedia, “DABUS”, açık erişim: <<https://en.wikipedia.org/wiki/DABUS>> (erişim tarihi 25/11/2020).

URL-4 Wikipedia, “Monkey Selfie” <<https://diff.wikimedia.org/2017/12/22/monkey-selfie/>> (erişim tarihi 23/11/2020).

URL-5 Wikipedia, “Sophia (Robot)” <[https://en.wikipedia.org/wiki/Sophia_\(robot\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Sophia_(robot))> (erişim tarihi 24/11/2020).

MEVZUAT

5147 sayılı ve 22/04/2004 tarihli Entegre Devre Topoğrafyalarının Korunması Hakkında Kanun (30/04/2004 tarih ve 25448 sayılı Resmi Gazete)

5846 sayılı ve 05/12/1951 tarihli Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu (13/12/1951 tarih ve 7981 sayılı Resmi Gazete)

6769 sayılı ve 22/12/2016 tarihli Sınai Mülkiyet Kanunu (10/01/2017 tarih ve 29944 sayılı Resmi Gazete).

30047 sayılı ve 24/04/2017 tarihli Sınai Mülkiyet Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmeliği

Copyright, Design and Patent Act (1988), açık erişim: <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1988/48/contents>> (son erişim tarihi 25/11/2020).

Copyright Act (17 U.S. Code) (1976), açık erişim: <<https://www.copyright.gov/title17/>> (son erişim tarihi 27/11/2020).

European Patent Convention (Avrupa Patent Sözleşmesi), açık erişim: <<https://www.epo.org/law-practice/legal-texts/html/epc/2016/e/index.html>> (erişim tarihi 25/11/2020)

Patents Act (1977), açık erişim: <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/1977/37/contents>> (son erişim tarihi 25/11/2020).

Patent Act (35 U.S. Code) (1952), açık erişim: <<https://www.govinfo.gov/content/pkg/USCODE-2011-title35/html/USCODE-2011-title35.htm>> (erişim tarihi: 25/11/2020).

Te Awa Tupua (Whanganui River Claims Settlement) Act 2017 <<http://www.legislation.govt.nz/act/public/2017/0007/latest/whole.html>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

Te Urewera Act 2014

<<http://www.legislation.govt.nz/act/public/2014/0051/latest/whole.html>> (erişim tarihi 22/11/2020).

MAHKEME KARARLARI

Beijing Internet Court Civil Judgment (2018) Jing 0491 Min Chu No.239 kararı İngilizce tercümesi, <[http://www.chinadaily.com.cn/specials/BeijingInternetCourtCivilJudgment\(2018\)Jing0491MinChuNo.239.pdf](http://www.chinadaily.com.cn/specials/BeijingInternetCourtCivilJudgment(2018)Jing0491MinChuNo.239.pdf)> (erişim tarihi: 25/01/2021).

Jacobellis v. Ohio, 378 U.S. 184, 197 (1964) (Stewart, J., concurring).

Kolombiya Yüksek Mahkemesinin, 05/04/2018 tarih ve STC 4360-2018 numaralı kararı İngilizce özeti, <<https://www.escr-net.org/caselaw/2019/stc-4360-2018>> (erişim tarihi 22/11/2020).

Naruto v. Slater, ABD 9. Bölge Temyiz Mahkemesi, 888 F.3d 418 (9th Cir. 2018). Kararın tam metni için bkz. <<https://cdn.ca9.uscourts.gov/datastore/opinions/2018/04/23/16-15469.pdf>> (erişim tarihi 23/11/2020).

Univ of Utah v. Max-Planck-Gesellschaft Zur Forderung der Wissenschaften E.V., No. 12-1540 (Fed. Cir. 2013), açık erişim: <<http://www.cafc.uscourts.gov/sites/default/files/opinions-orders/12-1540.Opinion.8-15-2013.1.PDF>> (son erişim tarihi 23/11/2020).

DİĞER KAYNAKLAR

WIPO, “WIPO Conversation On Intellectual Property (IP) and Artificial Intelligence (AI)” Cenevre 04/11/2020 oturumu özeti “Summary of Second and Third Sessions”, WIPO/IP/AI/3/GE/20/INF/5 (08/01/2021), açık erişim: <https://www.wipo.int/meetings/en/doc_details.jsp?doc_id=527540> (erişim tarihi: 26/01/2021).

URL-1 Hindistan Çevre ve Orman Bakanlığı, “Ban on Dolphinariums” (17/04/2013) <<http://moef.gov.in/wp-content/uploads/2017/07/ban-on-dolphinariums.pdf>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

URL- 2 ABD Patent ve Marka Ofisi 17/02/2020 tarihli kararı, <https://www.uspto.gov/sites/default/files/documents/16524350_22apr2020.pdf> (erişim tarihi 27/11/2020).

URL-3 Birleşik Krallık Fikri Mülkiyet Ofisi 04/12/2019 tarihli kararı, <<https://www.ipo.gov.uk/p-challenge-decision-results/o74119.pdf>> (erişim tarihi: 25/11/2020)

URL-4 Avrupa Patent Ofisi basın açıklaması, açık erişim: <<https://www.epo.org/news-events/news/2020/20200128.html>> (erişim tarihi: 27/11/2020).

URL-5 Oxford Sözlüğü, “Yapay Zeka” tanımı, <<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com/definition/english/artificial-intelligence?q=artificial+intelligence>> (erişim tarihi).

URL-6 Merriam-Webster Sözlüğü, “Yapay Zeka” tanımı, <<https://www.merriam-webster.com/dictionary/artificial%20intelligence>> (erişim tarihi 22/11/2020).

URL-7 Türk Dil Kurumu Sözlüğü, “Zeka” tanımı, <<https://sozluk.gov.tr/>> (erişim tarihi: 22/11/2020).

URL-8 “European Parliament resolution of 20 October 2020 on intellectual property rights for the development of artificial intelligence technologies” (2020/2015(INI)), açık erişim: <https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0277_EN.pdf> (erişim tarihi: 26/01/2021).

URL-9 UK AI Council, “AI Roadmap”, açık erişim: <https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/949539/AI_Council_AI_Roadmap.pdf> (erişim tarihi: 26/01/2021).

URL-10 Beijing İnternet Mahkemesi Beijing Internet Court Civil Judgment (2018) Jing 0491 Min Chu No.239 kararı hk. basın bülteni, açık erişim: <https://english.bjinternetcourt.gov.cn/2019-05/30/c_170.htm> (erişim tarihi: 25/01/2021).

URL-11 Beijing İnternet Mahkemesi Beijing Internet Court Civil Judgment (2018) Jing 0491 Min Chu No.239 karar özeti, açık erişim: <https://english.bjinternetcourt.gov.cn/2019-05/28/c_168.htm> (erişim tarihi: 25/01/2021).